

www.e-rara.ch

**Joh. Henrici Heideggeri rashe-avot, Sive De Historia Sacra Patriarcharum
Exercitationes Selectæ**

Heidegger, Hans Heinrich

Tiguri, MD CC XXIX

Zentralbibliothek Zürich

Shelf Mark: III F 88

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-94552>

Exercitatio vigesima. De prophetia noetica.

---

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

EXERCITATIO VIGESIMA.
DE
P R O P H E T I A
N O E T I C A.
Breviarium.

Noë Propheta fuit. Id tum arca, tum inprimis Prophetia Genes. IX. 25, 26, 27. comprobatur. 1. Prophetiæ hujus occasio edisseritur. An Noë usum vini primus in mundum invexerit? Ratio Chrysostrami solvitur. Noachi ebrietas an excusari debeat? Calvinus defensus à Saliano. Jesuitæ pulsati. 2. Nudatio Noachi quomodo contigerit? Chami facinus: Unde Noachus cognoverit, sibi à Chamo illusum? Hebræorum de ea re figmenta perstringuntur. 3. An Noë per filium natu minimum intellexerit Chamum? Chamum filium Noë natu minimum contra Theodoretum, Procopium, Scaligerum, Schotanium; Japhetum verò ejus filium primogenitum fuisse ostenditur. Locus Genes. XI. 10. excutitur. 4. Prophetia Noachi tripertita. Chami imprecatio. Cur Noë loco Chami maledixerit filio ejus Canaani? Hebræorum profana deliria. Examinatur sententia Chrysostrami & Lyrani. Augustini & Theodoreti responsio probata & confirmata. 5. Quo sensu Canaan fieri debuerit servus servorum? Quæ causa nigredinis Africanorum omniumque Chamitarum? 6. Semi benedictio. Cur Noë in benedictione Semi Deo benedixerit? Quo sensu vocaverit Jehovah Deum? Semi Fædus Dei & prerogativa ecclesiæ, familiæ Semi appropriatur. Fæderis Abrahamici & benedictionis Semi ἡγεμονία. 7. Japheti benedictio. Japheto Deus quomodo dilataturus? Habitatio in tentoriis Semi de Deone an de Japheto enuntietur? Semi tabernacula sunt ecclesiæ. Japheti igitur habitatio in tabernaculis Semi notat futuram conversionem gentium. Terra Canaan etiam à Semi posteris subjuganda. 8. Summa capita prophetiæ Noëticiæ. 9. Eventus hujus prophetiæ demonstratus. Japheti posteros præ posteris Chami in tentoriis Semi, hoc est, ecclesiæ christiana insignem prerogativam habuisse. Hancque causam fuisse, cur Japheti habitaturi in tentoriis Semi non item Chami meminerit Noë. 10.

I. Oachum sanctissimum Patriarcham in chorum prophetarum hand exiguo jure suo jam pridem retulit Augustinus de civitate Dei lib. XVIII. c. 38. Jam verò, inquit ille, si longè antiquiora repetam & ante illud grave diluvium noster erat utique Noë patriarcha, quem prophetam non immeritò dixerim: siquidem ipsa arca quam fecit, & in qua cum suis evasit, prophetia nostrorum temporum fuit, fuit sanè propheticò munere insignis Noë. Id ab arca si discesseris, cujus mysterium supra edisse-

edisseruimus, fortissimè probant tam diræ adversus Chamum, tum pia & ardentia vota pro Semio & Japheto concepta, quæ paucissimorum complexu verborum tum regnorum tum ecclesiæ futura fata comprehendunt. Ita autem hæc prophetia breviter sonat: ארור כנען עבד עבדים יחיה לאחיו: ברוך יהוה אלהי שם ויהי כנען עבד למו: ארור כנען עבד עבדים יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם ויהי כנען עבד למו: *Maledictus sit Canaan servus servorum erit fratribus suis. Benedictus Jehova Deus Semi, & erit Canaan servus ejus. Dilatet Deus Japhetum, & habitet in tabernaculis Sem, sitque Canaan servus ejus, Genes. IX. 25, 26, 27.* Singula ferè verba singula vaticinia eaque amplissima complectuntur. Idque interpretatio eorum statim successura faciet quàm planissimum. Non negligenda tamen est ipsa occasio vaticinii, nimirum tum Noachi parentis ebrietas, tum facinus pudendum filii, sopitum vino patrem temerè inludentis.

II. De ebrietate Noachi Moses ita inquit: *Capit Noë agricola plantare vineam, bibitque de vino & inebriatus est, Genes. IX. 20, 21.* Noachum, quòd vini, cujus usus demum post diluvium ab ipso inventus sit, spiritus & vires haberet incomptas, imprudentem inscientemque in ebrietatis incidisse vitium, sententia est tum Hebræorum tum Patrum plerorumque, qui benè affecti erga pietatem Noachi hanc potissimum rationem culpæ ejus elevandæ invenerunt. Ita Maimonides, Kimchius in libro radicum; inter Christianos, Cyrillus, Theodoretus, Hieronymus, aliique, Chrysostomus Serm. 29, in Genes. in tom. 1. m. 226. id ipsum sic comprobare studet: *Αὐτὸ τὸ εἶπειν, ἤρξατο, δεικνυσὶν ὅτι αὐτὸς τῷ ἀρχαίῳ ὄρει τῶν οἰνοποιῶν, καὶ λέγει πολλὰ ἄγνοια, καὶ λέγει τὸ μὴ εἰδέναι τὴν μεταλήψεως τὰ μέτρα εἰς μέθην ἐξευκλισθῆναι.* *Id ipsum quod dicitur & capit, demonstrat, ipsum invenisse potum vini, & per magis inscitiam, quòdque ignoraret modum hauriendi vini, ebrietati succubuisse.* Verùm nec sententia ipsa certa est, nec admodum solida ratio. Non enim vini nullum hæctenus inter mortales usum fuisse, persuaderi possum. Quomodo enim homines inprimis longævi: qui alia longè difficiliora nec parvis utilitatis invenerunt, quique ingenii intellectusque perspicacia posteris suis inferiores fuerunt minime, tanto temporis tractu, cum obviæ essent ubique terrarum vites, arcanum illud exprimendi ex iis succi, qui tantum non ultrò defluxit, ignorare potuerunt? Inprimis cum indigentia ipsa tam obvium & salubre remedium commendaverit. Christus, qui antediluvianis exprobrat intemperantiam tum in edendo tum in bibendo, satis innuit, iis usum fuisse potus alicujus, qui homines suo vitio intemperantes facit. Qualis haud dubiè vini potus fuit. Præterea difficilior fuit paratu potus factitius ex hordeo vel alia quacunque re, quàm ex vitibus confit. Nec quia dicitur Moses de Noacho: *Et capit;* sequitur ipsum invenisse potum vini. Nam & agricola esse capit, uti verba Mosis sonant. Et tamen ante diluvium, usum fuisse agriculturæ notissimum, creberrimumque constat. Igitur hoc demum Moses innuit, Noachum artes illas βιωτικάς huc usque usurpari desitas postliminio in usum revocasse. Quid quod illud *ἔπιεν* in Hiphil derivatum à *ἔπι* significat non *& capit* sed potius *& permansit*. Quomodo etiam Onkelos & Jonathan vertunt eodem sensu *וַיִּשָּׂא* & permansit. Qui sensus ubi vicerit, contrarium ex eo demonstrari poterit. An verò Noachi ebrietatem simpliciter damnandam putamus? Calvinus nostras, vir integerrimi judicii, postquam asseruit, vini usum non videri sibi fuisse ante diluvium incognitum, addit; *Ego hoc in medio relinquens potius ex ebrietate Noë descendendum esse arbitror, quam facta & detestabilis sit ebrietas.* Subjungit postea: *Sanctus patriarcha in signe frugalitatis ac temperantiae exemplar, turpem ac pudendum in modum sui oblitus, nudum se in terram projicit, ut omnium sit ludibrio.* Sic scapham scapham, & ligonem ligonem appellat. Sed Salius Jesuita nequissimus Calvinum ita esse locutum criminatur pro innata in sanctos maledicentia ad A. M. 1671. Videlicet, quia Calvinus acerrimus hostis vitiorum sancti patriarchæ nævum candidè detexit, maledicus est. Jesuitæ autem flagitiorum doctores famosissimi, qui cum Gratiano Decreti 1. p. dist. 26. vinolentiam, nisi consuetudo eam graviolem fecit, inter culpas leves & veniales numerant, quique cum

Nicolao Abramo contribule suo ebrietatem Noachi non interpretantur nisi *processum per paulò liberaliores haustus ad hilaritatem*, atque adeò ebrietatem lomentum & nitrum faciunt, ut cum Cicerone loquar; sancti sunt innocentesque erga manes sanctorum. Atqui conveniebat agnoscere, Spiritum S. ejusmodi nævos virorum sanctorum in aprico ponere, partim ut retundat noxiam eorum, ipforumque adeò papistarum stultitiam, qui de sanctis viris haud aliter sentiunt, quàm ex quod sine gratuita peccatorum remissione solis justitiæ propriæ meritis salutem ac felicitatem cœlestem consecuti sint, partim ut infirmitati aliorum consulat. Non igitur in eo laborandum nobis est, ut patrocinatori ebrietati Noæ prætextus varios fingamus, puta Orientalis vini fortitudinem, ignorantiam vitium vini, ægritudinem animi ob vastitatem & desolationem mundi, & si quid aliud. Sed nec est, ut peccatum Noachi extollamus in majus; quia quamvis ebrium fuisse scriptura testificatur, tamen ebriosum fuisse non constat, uti rectè Augustinus monet de peccatorum meritis cap. X. Neque ex unico delicto, quòd per se quidem omninò malum & vera *iniquitas* est, semel præter opinionem admisso, de ingenio & moribus cujusquam sententia ferri debet. Præsertim si aliàs extent pietatis illius testimonia & argumenta.

III. Ita inebriatus Noë *ויתגל בתוך אהליו* *καὶ ἐγυμνήσθη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ*, nudatus est in domo vel tabernaculo suo. Vatablus reciprocum sensum adoptavit. *Et cooperuit se*. Passivum tamen malo; sic tamen ut nuditas non tam detecta putetur scelere filii, quàm casu, non advertente id ebrio. Cum id observasset Chamus, pudori paterno illulit, ejusque pro palati indicium fecit duobus fratribus Semo & Japheto. Cæterum fratres, quos tum pietatis erga patrem, tum honestatis sensus perculit, *ὀπίσθον φανῶς* accedentes pallio injecto, paterno pudori consuluerunt. Noë expergefactus *ידע את אשר עשה בנו הקטן* cognovit, quid sibi fecerit filius natu minor, v. 24. Unde verò id cognoverit, quaeritur. Alii *בנבואה* per spiritum propheticum, alii per conjecturam scivisse existimant. Conjecturam Hebræi comminiscuntur ejusmodi. Nempe Noachum in ipsa adhuc arca Chami libidinosum animum arcam intempestivâ Venere polluentis notasse. Hinc expergefactum statim culpam ludibrii hujus in eundem conjecisse. Hanc esse traditionem Magistrorum quorundam, R. Solomon Ephraim in יקר כלי scribit. Alii in Tanchuma per intuitum libidinosum corporis Chami habitum planè immutatum esse, & oculos quidem factos rubicundos, detorta labia, capitis cæsariem barbamque adultam, quin & nudum eum incestisse fingunt. Hinc Noachum facilè conjecitasse, non alium quàm Chamum auctorem nefarii hujus ludi esse. Cæterum cum Noachus propheta fuerit, multi propheticum ei lumen ad hanc notitiam prævixisse putant. Sic enim Elizeus factum Giezi pueri sui absens cognovit. Ita factorum Sicularum & Glossæ interlinearis author, nec non R. Levi ben Gerson. Verùm Chrysostomi sententiam amplector, qui patri, cum se aliene pallio contactum videret, percontanti id significasse filios Semum & Japhetum existimat, non accusandi gratiâ, sed rem, ut facta, docentes.

IV. Cæterum quia Chamus, qui id nefas perpetravit, à Mose disertè hic vocatur *בן קטן* filius natu minor, indicium nonnullum hinc promimus ordinis filiorum Noachi, qui non plane controversiâ caret. Primum enim hinc constat fuisse Chamum fratrem natu minimum, non secundum ut multi, qui decepti arbitrario ordine scripturæ, Semum primum, Chamum secundum, & Japhetum ultimum faciunt, arbitrantur. Non ignoro Hebræos quosdam, R. Levi ben Gerson, Aben Efram, aliosque, quos Christiani nonnulli Theodoretus, Procopius, Gazzæus, Josephus Scaliger, Ch. Schotanus imprudenter sequuntur, filium illum natu minorem exponere non tam de Chamo filio, quàm de Canaane nepote. Verùm ut nepotem dicat *filium natu minorem*, quæ ratio est? Quomodo sic distingueretur Canaan à cæteris ex Semo & Japheto nepotibus Noachi? Præterea is est *filius natu minor*, qui perpetravit scelus. Atqui id fecisse Chamum disertis verbis habetur v. 22. Nam quòd Scaliger ita quaerit: *Quid fecit Cham patri suo? Nihil. Tantum fra-*

tribus de patris probro nuntius fuit; illud nescio quomodo nimis argutum est. Illud nihil Scaligeri factum est indignissimum filio, quo oculus ejus meruit, ut effoderetur à corvis vallis aut comederetur à juvenibus aquilis, uti pronuntiat Solomon Proverb. XXX. 17. Quòd si Sem & Japhet ob tectam ignominiam patris benedictionem consecuti sunt: utique ob contrarium factum Chamus maledictionem meruit, quippe qui patris nuditatem non textit, sed publicavit. Chrystostomus, serm. 29. in Genesin, fatetur intelligi Chamum. Negat tamen inde sequi, Chamum fuisse natu minimum. Δὲπερὸ γὰρ inquit, ἡ καὶ δευτέρῳ ἰάφει. Ἄλλ' εἰ καὶ τὴν ἡλικίαν ἡ δευτέρῳ ἐκείνῃ, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ νεώτερός, καὶ ἡ δευτέρῳ ἄρῳ ἐξέβαλεν. Secundus enim erat, & antecedebat Japhetum. Quamvis autem etate illo prior erat, voluntate tamen minor, & temeritate eum excessit. Eadem mens est Philonis Judæi. Verum id inconsideratius est quam ut recipi debeat. Si Noë vocasset Chamum minorem natu, posset id fortasse affectu dictum videri tali, qualem exponit. Nunc non tam verba Noachi hæc sunt, quam Historiographi Mosis. Manet igitur omnino, Chamum fuisse fratrem natu minimum. Relinquitur dubitatio de Japheto & Semo, uter prior fuerit. Si ordinem gratiæ respicimus, haud dubiè Semus prior est, quippe quem fratribus ex mera indulgentia sua Deus prætulit. At nascendi ubi spectatur ordo, non dubito, quin Semo præferendus sit Japhetus, tanquam primogenitus. Nam Semum Moses disertè vocat יֶפֶת הַגֹּדֵל אחי fratrem Japheti majoris. Rectè enim LXX. Seniores illud הגדל accipiunt de Japheto potius quam de Semo, qui Semum vocant ἀδελφὸν ἰάφει μείζονος fratrem Japheti majoris. Et fuisse Japhetum primogenitum, patet ex demonstratione temporum. Nam Genes. XI. 10. Sem centum annorum natus genuisse dicitur Arphaxadam biennio post diluvium, adeòque anno ætatis Noë 602. Nam diluvium inivit anno Noë 600. Genes. VII. 11. Ex quo sequitur Noam generasse Semum anno ætatis 500. uti disertè habetur Genes. V. 32. Itaque biennio ante Semum genuit primogenitum Japhetum. Josephus Scaliger in elencho primæ orationis chronologicae Paræi conatur demonstrationem hanc infringere, sed ratione planè frivolâ, quæ malè tuetur, diluvium incessisse anno Noë 599. cum anno 600. Noë cœpisse, & anno ejusdem 601. finitum esse testetur scriptura Genes. VII. 32. & VIII. 13. Confule sis doctissimum Armachanum Chronol. 5. p. 11. cap. 4. Ubi erroneam Scaligeri demonstrationem egregiè debellat. Proinde naturalis ordo filiorum Noë hîc constitui debet, ut Japhet primus, Semus secundus, Chamus ultimus dicatur.

V. Hæc de occasione prophetiæ Noëticiæ præfati ad ipsam nunc prophetiam accedimus. Est autem ea juxta numerum filiorum, quibus vel imprecari vel benedicere voluit Noë, tripartita. Prima est in imprecatione Chami, quam Noë præmisit, eò quòd is flagitio suo ansam prophetiæ huic dederit, concepta est v. 25. his verbis: וַיֹּאמֶר אֱרֹר וַיֹּאמֶר נַעַן עֶבֶד עַבְדִּים יִהְיֶה לְאַחֵי
 Et dixit (Noë) maledictus Canaan. Servus servorum erit fratribus suis. Ante omnia inquirendum; Cur Noë loco Chami filio ejus Canaan maledixerit? Hebræi, Theodoretus, Procopius Gazæus, Lyranus, Abulensis, aliique respondent, Canaan protervum petulantemque puerum, cum primus Avum indecorè jacentem vidisset, Chammo patri extra tabernaculum nuntiassè, primumque adeò fuisse, qui dormienti detectis virilibus, Noacho procaciter illuderet. Sic itaque, uti R. Nehemia in Tanchuma loquitur, maledictionem rediisse ad principium suum. Verum cum hoc Canaanis scelus ab hominibus potius conjectatum quam in Scripturis indicatum sit, eadem facilitate negatur, quâ aseritur. In Tanchuma Magistri quidam, homines ineptissimi aliam causam commenti sunt. Dum Noë, inquit, erat in arca, dixit in corde suo: utinam essent filii mei servi, ut sedeant, & servis suis ministrant. Sed ubi egressus fuero hinc, quicquid genuero, faciam ipsis servos. Confestim dicit Chamo: Tu non sinus me filium gignere quartum, qui sit servus. Propterea filius quatuor tuus, quem tu gignes, erit servus & dixit: Maledictus Gc. *Juxta sententiam illius, qui dixit, quòd Chamus*

Cham castraverit patrem. Excogitarine à quopiam possunt crassiora mendacia, & figmenta magis frigida? Lyrano videtur, maledictum esse patri in filio, ut ostenderetur, quod non in sua duntaxat persona maledictus sit Chamus, verum ad posteros quoque ipsius ista maledictio dirivaretur. Verum ratio hæc generalior est, quam ut huic quæstioni convenire possit. Chrysostomus ita solvit. *ὅσα εἰπέ, ἡ παιδὶς ἐμνημόνευσεν, ἀλλὰ λέγειν λόγον ἐγκραυμένον.* *Βυλόμενος γὰρ ὁ μὲ καὶ καθάψεται αὐτὸς λέγει τὸ πλημμελήτην, καὶ ὕβραν, ἡ δὲ εἰς αὐτὸν ἀπεδείξατο, καὶ μήτε τῆ πατρὸς ἡ Θεὸς ἤδη γενημένη βλογία λυμύαται.* *Ἴνα ἔν μὴ δοκῆ ἢ ἀπαξ ἀπὸ ἡ Θεὸς ἢ βλογίας τυχεῖντα καταρῆσαι αὐτῆ, ἐκείνον μὲν τῶς ἢ ὑβρίστα ἀφίησι, τῷ δὲ υἱῷ ἢ κατὰρῆσαι ἐπάγει.* *Non frustra meminit filii, sed ob rationem occultam. Volebat enim corripere eum ob peccatum & contumeliam, quæ se affecerat, neque tamen præjudicare benedictioni, quæ Deus jam antè affecerat Chamum (Genes. IX. 1.) Ne igitur eum, cui Deus semel benedixerat, videretur maledicto proscindere, ipsum quidem contumelie authorem præterit, ceterum in filium maledictionem derivat.* *Causa igitur, cur Noë non patri Chamo, sed filio Canaani maledixerit, Chrysostomo hæc est: quia Chamo jam divinitus benedicto, Noë maledicere non potuerit. Verum non video, quæ maledictio paterna non stare potuerit cum præcedente benedictione Dei, quæ is Noam & filios ejus juslit crescere & multiplicari supra terram. Nam & crescere ac multiplicari potuisset supra terram, & simul esse servus servorum, quod vel Judæorum hodie constat exemplo. Ego solidissimam esse judico responsionem Augustini, quam is adfert quæst. 17. in Genesim: *Queritur, inquit, quare cum peccans Cham in patris offensa, non in se ipso, sed in filio suo Canaan maledicitur? nisi prophetatum est terram Canaan ejusdem Cananeis inde & debellatis, accepturos esse filios Israël, qui venient de semine Sem. Eodem modo Theodoretus in Genes. 58. ubi Noachi verba non tam imprecationem in se continere ait, quam futurorum prædictionem.* *Ἐπειδὴ γὰρ, inquit, ἡμετέρον ὁ Ἰσραὴλ ἐν ἡ Σημι κατὰρῆσαι τὸ γένος ἢ Παλαιστίνης ἀδελφὰ μὲν ἢ δεσποζῶν, ταύτην δὲ πάλαι ὡνεν οἱ ἐν τῷ Κανααν βεβλασθησῆς.* *Eis ἄρῶν ἀνηματίζει ἢ πρόρρησιν, δεσποζῶν μὲν τὰ ἐσόμενα, δεδωτόμενος δὲ τὸς ὕβραν ἐσόμενος μὴ πλημμελῆν εἰς ἡμετέρας.* *Nam cum Israel ex Semo genus ducens, Palestinam occupaturus esset, quam olim incoluerunt, qui ex Canaan descenderunt; in maledictionis formam prophetiam effert; prædicens quidem futura, deterruens autem posteros, ne peccent in parentes.* Ita est. Non tam maledictionis (quamvis & vera maledictio insit) quam prædictionis rationem de eo quod Moysis temporibus posteris Canaan singulari Dei judicio eventurum erat verba Noachi habent. Nec de rationibus illius rei disputandum sollicitè, sed tota hæc causa in abyssum judiciorum Dei imperscrutabilem rejici debet. Quamvis id satis constat; Deum posteros inobedientes visitare ob peccata parentum. Deus igitur Chamo in sua persona non maledixit, ne ea maledictio ad ejus posteros omnes spectare videretur. Canaanem autem nominatim perstrinxit, propter judicium Dei, quo posterius ejus olim erant percutiendi. Eam igitur ob causam Moses hanc prophetiam attulit & descripsit, ut Israelitas in spem erigeret, maledictionis hujus vi jamjam se exerturâ, futurum, ut iis tanquam posteris Semi, Cananæi succumbant.*

VI. Sensus igitur prophetiæ hujus manifestus est. Prædicat enim Noë futurum, ut Canaan seu posteritas Canaanis, sit servus servorum fratribus suis, Semo nempe & Japheto? quo genere locutionis servitus exprimitur eorum, qui ad vilissima quæque servitia mancipantur. Implementum prophetiæ hujus postea viderimus. Id unum monendum ducò, Noam non aliis hic posteris maledixisse quàm Canaanis. Nulla enim mentio vel Chuschi, vel Mizraim, vel Phuti. Idque Deus fecit pro liberrima sua voluntate. Proinde falluntur, qui nigredinem Æthiopum, Arabum, Scenitarum, Ægyptiorum, aliorumque, qui à Chamo originem duxerunt, acceptam ferunt maledictioni, qua Noë eorum Genearchum Chamum proscutus est. Verior causa nigredinis est, quod qui olim solis calore tufci erant, qui illis color turpis videbatur, succis & unguentis nigricantibus (hæc sunt

Æthiopum cerussæ) fuscum colorem atro permutarunt. Versa est postea ars in naturam. Eandem causam tum in Macrocephalis, tum in simis naribus Maurorum, & variarum, tum Indorum, tum Æthiopum, gentium observat vir doctissimus Isaacus Vossius. not. in Pomp. Melam pag. 304. 305.

VII. Secunda benedictio est in prophetia Semi, quam continet versus 26. ויאמר ברוך יהוה אלהי שם ויהי כנען עבד למו : & dixit (Noë) benedictus Jehova Deus Semi, & sit Canaan servus ejus. Benedictio Dei redundat in benedictionem ipsius Semi. Hoc pulchrè explicat Chrysofomus, his verbis: *ὁλογήσας τὸν υἱὸν ἢ θεὸν, ὁ φηλέτω αὐτὸν κατέσχεσε μείζονος ὁλόγιας, καὶ αὐτὸς γέγονε τῷ Σῆμ πλείονος ἀμοιβῆς, ἢς αὐτὸς αὐτὸν, εἰ δι' ἑαυτῆ ὁλόγησεν.* Dum benedicit Deo, eum reum fecit debendi majorem benedictionem, & causa factus est Semo majoris retributionis, quam quâ ipse Deo per semetipsum benedixit. Subest & aliud huic rei mysterium. Antea Noë reo vel ejus potius filio in propria persona maledixit: quia nimirum reatus in solidum ipsi debebatur. At Semi delectatus pietate, maluit Deo quàm Semo benedicere, quia pietatis Semi paterno pudori consulenti, authorem esse non tam Semum, quàm Deum ipsum omnis boni authorem noverat. Cæterum duo hac benedictione & prophetiâ tribuuntur Semo. Primum, quòd Jehova sit futurus *יהוה אלהי שם Deus*, vel *in Deum Semo*. Hoc longè amplissimum & excellentissimum est. Nam esse Deum alicujus, vel alicui, locutio est fœderalis, quâ declaratur Dei specialis gratia, quâ alicui ut testis ita & author fit summi boni. Ex quo justitia seu δικαιοσύνη illud quo justus sumus coram Deo, nec non vita æterna cœlestis secundum corpus & animam importatur, Matth. XXII. 31, 32. Luc. XX. 35, 36, 37, 38. Hebr. XI. 16. Quia enim Deus non potest esse Deus peccatoris, ne ei similis videatur, idcirco cujus Deus est, eum justificare debet, quò ejus Deus esse & cum eo communionem colere valeat. Porrò qui justificatur à Deo, is pacem habet cum Deo. Qui cum Deo pacem habet, spem habet vitæ cœlestis tum quoad animam, tum quoad corpus. Igitur manifesta hic est declaratio, Deum promissionem illam, quam Protoplastis proposuit in Paradiso, ratam velle haberi in Semo & certâ parte posteritatis ejus. Proinde in eadem verba Deus fœdus suum postea pepigit cum Abrahamo, qui fuit ex posteris Semi Genes. XVII. 7. *Statuam pactum meum inter me & te & c.* להיוה לך לאלהים אהרןך ולורעך אהרןך ut sim tibi in Deum & semini tuo post te. Porrò quia fœderis illius pars facile princeps datio Christi ut sponsoris, venturi quondam in carnem ad expiationem peccati, hinc intelligitur, eadem phrasi Noachum Christi nativitatem ex posteris Semi innuisse. Quod luculentius probat versus sequens, ubi Japhetus dicitur habitaturus *in tabernaculis Semi*. Quod satis arguit, Messiam perpetuæ mansionis auctorem nasciturum ex tentoriis Semi. Alterum, quod Semo tribuitur in hac Prophetia, est in his verbis: יהי כנען עבד למו Sit Canaan servus ei. Hæc est aperta prædictio de terra Canaan à posteris Semi subigenda & possidenda. Quæ est altera pars fœderis cum Abrahamo initi Genes. XVII. 8. *Dabòque tibi & semini tuo post te terram peregrinationum tuarum, totam terram Canaan in possessionem perpetuam.* Ex quibus manifestè colligitur in benedictione, quam Noë impertitus est Semo, paucis verbis sed μάλα ἐμφανητῶς repræsentari id ipsum fœdus, quod Deus postea cum Abrahamo pepigit Genes. XVII. 7, 8. Sicut enim in fœdere eo Abrahamico promittitur partim datio Christi sponsoris & mediatoris, ubi Deus se Abrahamo & posteris ejus futurum in Deum recipit; partim datio terræ Cananeæ ut pignoris: ita in benedictione Semi Noë vaticinatur, fore, partim, ut Jehova sit Deus Semi, adeoque ei posterisque reveletur Christus justificator & futurus peccati expiator; partim, ut posteri Semi cernant hæreditatem terræ Canaan, certissimi pignoris tum Christi in ea revelandi, tum vitæ æternæ credentibus impertiendæ. Meritò igitur Sem vocatus est *שם* hoc est *celebris* aut *magni nominis*, quia tantis privilegiis emicuit supra fratres, καὶ ἐδοξασθη ὑπὲρ πάντων τῶν κτίσειν Ἀδάμ. *Gloriam adeptus est supra omnia in creatione hominum, seu inter homines creatos, ut Sirach de eo loquitur cap. XLIX. v. ult.*

VIII. Tertia prophetia est in benedictione Japheti vers. 27. יפת אלהים ליפת וישכן : יפת אלהים ליפת וישכן quæ verba optimè Septuaginta Seniores, quos secuti sunt Onkelofus, Arabes, Hieronymus, alii, translulerunt hunc in modum : πλατύναι δ Θεὸς τὴν Ἰάφεθ, καὶ κατοικήσάτω ἐν τοῖς ὄρεσιν Ἰ Σήμ. Dilatet Deus Japheto, & habitet is in tentoriis Semi. Et sit Canaan servus ejus. Tria potissimum hæc prophetia complectitur. Primum est, quòd dilataturum Deum Japheto pronuntiat Noë, puta habitationem. Pro-mittitur igitur illi, fore, ut in divisione terræ amplissimum locum obtineat. Alterum est, quòd Japhetus habitaturus sit in tentoriis Semi. Non ignoro, quosdam hanc Pericopen non tam ad Japhetum quàm ad Deum referre, ut sensus sit, Deum habitaturum in tentoriis Semi, quomodo eum postea constat habitasse in tabernaculis Mosis, templo Solomonis, denique inter posteros Jacobi, intra quos ecclesiæ suæ fines continuit. Ita Philo Judæus, Onkelofus, Theodoretus, Lyranus, Abulensis, alii hanc prophetiæ partem interpretantur, conferentes locum Psalm. CXXXII. 14. Elegit Dominus Sionem, elegit eam pro habitatione sua, dicens: hæc requies mea in seculum seculi, hic habitabo, quoniam elegi eam. Hanc expositionem fusè prosequitur Fullerus Miscell. II. 4. qui vaticinium hoc tum in universum ad habitationem Dei in familia Semi, tum in specie ad Christum, qui ἐσκήνωσε tanquam in tabernaculo habitavit inter Judæos posteros Semi. Nihilominus non tam ad Deum quàm ad Japhetum hæc verba referenda existimo; partim quia, cum hic sensus, quem ex his verbis reddunt, jam antea, ubi Noë prædixit, Deum futurum Deum Semi, expressus fuerit; in tam brevi & nervosa prophetia tautologia admittenda foret; partim, quia, cum præcedentes versus singuli pertineant tum ad Chamum tum ad Semum, probabile sit, etiam hunc totum ad Japhetum pertinere; partim denique quia, cum sequentia: Et Chanaan sit servus ejus, haud dubiè referenda sint ad Japhetum, ratio nulla sit, cur non & proximè præcedentia referantur ad eundem. Cum igitur omninò de Japheto dicatur, eum habitaturum in tentoriis Semi, quo id pacto fieri debuerit, manifestum est. Tabernacula enim Semi quid aliud sunt quàm ecclesia, hæctenus intra familiam Semi, cui Jehovam in Deum futurum prædixerat Noë, seu posteros ejus ex Jacobo oriundos, comprehensa. Igitur Japheti posterii innuuntur certo & definito divinitus tempore accessuri ad communionem externam ecclesiæ, valere iussis Diis gentium λεγομένοις agnitioni ac celebraturi eum Deum, qui hæctenus erat ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς Deus Semi. Uno verbo Noë prædicat vocationem gentium, successuram post mortem Christi, de qua disertè hæc verba accipiunt Chrysostomus in Genesin serm. 28. Hieronymus, Augustinus, alii. Ultimum, quòd Japheto in benedictione hac tribuit Noë, est, quòd Chanaan ei sit serviturus. Sicut igitur à Semi posteris terram Canaan subjugari oportere antea pronuntiavit, ita à Japheti etiam posteris eandem aliquando in servitutem redactum iri vaticinatur, clarè innuens servitutem infidelium Judæorum à Japhetis quoadam subjugandorum. Atque hic sensus est tripartitæ prophetiæ Noëticiæ.

IX. Hujus prophetiæ summa nunc capita delibemus. Sunt autem sequentia. I. Prædicat Noë filiis suis, dividendum orbem, & divinâ bonitate maximam ejus partem Japheto concessuram, ibi: Dilatet Deus Japheto. II. Deum sædus & ecclesiam suam conservaturum in familia Semi, ibi: Et dixit: Benedictus Jehova Deus Semi. III. Posteros Semi definito tempore subjugaturos terram Cananæam, eamque ut hæreditatem suam possessuros, ibi: Et sit Canaan servus ejus (Semi.) IV. Messiam authorem perpetuæ mansionis oriturum ex tentoriis Semi, ibi: Jehova Deus Semi; nec non ibi: Et habitet Japhet in tentoriis Semi. V. Japheti posteros quondam Judæis terram Cananæam erepturos, & eosdem in servitutem redacturos, ibi: Et sit Canaan servus ejus (Japheti.) VI. Post Christi mortem ad communionem ecclesiæ vocandos esse etiam gentes, inprimis autem posteros Japheti, ibi: Et habitet (Japhet) in tentoriis Semi. Hæc capita perspicuè & manifestè sequuntur ex prophetia Noëtica. Cæterum ex ipsis his capitibus plurima alia concatenata per συνέσει πινυμηνολογία faci.

facili negotio deduci possent. Sed id iudicio & prudentiæ lectoris relinquo. Id sanè hinc clarissime liquet, paucissima hujus Prophetiæ verba canonem Prophetiæ, & omnium ferè subsequentiū prophetiarum epitomen merito haberi.

X. Quem hæc oracula exitum sortita sint, nihil ferè attinet dicere. Res est inter Christianos quàm notissima. Quis enim ignorat Japheti in divisione orbis terrarum prærogativam? Cum enim Semo quidem non cesserit nisi Asiæ majoris pars potior, Chamo autem præter Africam exigua portio Asiæ; uni Japheto cesserit Europa quanta quanta est, tota Asia minor, nec non Asiæ majoris pars haud postrema, denique quod ex conjectura probabili colligimus, ipsa etiam America. Idque probabit evidenter exercitatio nostra XXIII. in qua de patriarchis gentium uberior disertatio sequetur. De ecclesia intra Semi posteros ex Israele oriundos, definito Dei iudicio, exclusis & velut murali sepimento ab ea divisis tum Chamitis tum Japhetitis, conservata, de subjugata terra Cananæa & à Semi posteris auctore Mose, & duce Josua in servitutem redacta, debellatis triginta regibus, excisis impiis gentibus, denique mancipatis quibusdam vilissimo servitio, quales Gabao-nitæ, qui postea mutato nomine נְתִינַי *Nethinai* seu *deditii* nuncupati sunt; de Messia nato intra tentoria Semi; de terra Cananæa à Komaniis, posteris Japheti (sunt enim ipsi *Cittim* qui ex Javane, filio Japheti originem duxere, uti exerc. 23. probaturi sumus) post destructam à Tito Vespasiano Hierosolymam, subacta, res notior est, quàm ut ullà vel probatione vel explicatione indigeat. Jam de vocatione Japhetarum ad communionem ecclesiæ, postquam, Judæi callo obducto indurati & ex tentoriis Semi ejecti sunt, res æquè in vulgus nota est. Testantur id vel solæ epistolæ Pauli ad Romanos, Corinthios, Galatas, Ephesios, Philipenses, Colossenses, Thessalonicenses, qui omnes ex posteritate sunt Japheti, scriptæ. Atqui, inquires, non etiam ex Chami posteris plurimi ad communionem ecclesiæ externam sunt aggregati? Sunt sanè. Non ignoro enim, florentissimas quondam in Ægypto, totaque Africa ecclesias fuisse. Non ignoro, hodieque per Africam plurimas christiano nomini devotas ecclesias comparere. Non enim amplius in ecclesia est Græcus vel Judæus, circumcisio vel præputium, Barbarus vel Scythæ, liber vel servus: sed omnia & in omnibus Christus, Coloss. III. 11. Igitur gratiæ ventus non uni loco, non solis Japheti posteris spirat. Ubique Deus habet cultores, qui eum in spiritu & veritate adorant. Qui igitur constat oraculum, quod solius Japheti habitaturi in tentoriis Semi meminit? Optimè. Nam disertis verbis Chami posteritas à tentoriis Semi non excluditur. Quod verò non nominatur, indicio est, singularem futuram in ecclesia Christiana fortem & prærogativam Japhetarum. Hoc jam facile colliget, quisquis posteros Chami & Semi contenderit cum posteris Japheti. Primò enim in universum Japhetus maximam orbis partem possedit. Proinde haud dubiè gentes christianæ ex Japheto ortæ numero & amplitudine vincunt cæteras. Quædam igitur hæcenus fuerit prærogativa Japheti. Deinde quæ olim florentissimæ in Africa erant ecclesiæ, pleræque vel hæresibus teterrimis sunt infectæ, vel per Apostasiam penitus collapsæ. Quæ hodieque ibi visuntur, pleræque itidem labem contraxerunt pravæ hæresium, Eutychnianismi & Nestorianismi. At Japheti posteris, inprimis per Occidentem tum plurimæ ad Christum sunt conversæ, tum in corruptam fidem retinuerunt diutissime, & cæterorum hæreses pestiferas damnarunt, donec Antichristus in ecclesia dominans hanc iis gloriam decerpit, delibavitque. Tametsi nec adeò Antichristus grassari potuit unquam, quin passim fideles & cordati homines ei resisterent, & integri tandem ique per Europam celeberrimi populi ejus obedientiam exuerent. Itaque hodie puritas & integritas religionis christianæ, addo & inculcata ejusdem libertas longè latius & lætius per Dei gratiam inter Japheti posteros emicat, quàm unquam inter Semi & Chami posteros effloruerit. De Semi posteritate nihil dicam, quæ quæ ab Euphrate in Orientem extremum per continentem insulasque disseminata patet, modicos vel nullos Christianismi radios admisit. Manet igitur Japheti posteris salva hæc prærogativa, quod ante Chami

Semique universam progeniem, in tentoriis Semi, hoc est ecclesia christi, potissimas partes habet. Atque hic est benedictionis Noeticæ, divina bonitate ita dirigente, fructus pulcherrimus. Utinam verò pari erga Deum pietate & gratitudine nos, qui Japheti sanguine creti, gratiosissima hæc Semi tentoria inhabitamus, tanto nos beneficio dignos reddamus! Utinam Christum omnes sincerè & ex divini verbi præscripto confiteamur! Utinam tandem illud dedecus, Antichristianismi labes tentoria Semi purgaret! Sed spes est, id omanino futurum, quando Christus illum ἀνομοον illustri potentia suæ præsentia conficiet. Atque tum, solo Christo in tentoriis Semi regnante, antiqua gloria Japheti posteris redibit.

EXERCITATIO VIGESIMA PRIMA
DE
TURRI BABEL
ET
CONFUSIONE LABII.
Breviarium.

Noë post exitum ex arca quoniam se cum suis ex montibus Gordais contulerit? Sulpitius Severus, & vir doctus statuens, primos homines ante generalem dispersionem diversa loca & insulas habitasse, examinatur. 1. Solvitur ratio viri docti inde petita, quòd cum Babylonii, Assyrii, Cananei linguam Hebraam conservaverint, atque sic puniti non sint, par sit credere, eos inter turris conditores non fuisse, atque sic jam ante sedes suas incoluisse. 2. Vagatio primorum hominum, & dispersionis metus occasio fuit condende turris. 3. An Semus, Chamus & Japhetus communi consilio turrim condiderint? Josephus vindicatur. Pererius refellitur. 4. Semi familiam non consensisse Chamitis in hoc opere ostenditur. Euty chius Alex. notatus, Glycas, Const. Manasses probantur. 5. Quomodo in Campum Sennaar venerint מִקְדָּם ex Oriente, cum Armenia campis Sennaar sit septentrionalis? Sententia Chaldaei, Jacobi Capelli, Bocharti, Fulleri. 6. Homines primos statim ex Armenia in proximam Mediam, ex Media in Assyriam, & ex Assyria in Campum Sennaar progressos, atque sic verè ex Oriente versus Meridiem profectos esse. 7. Campus Sennaar quis fuerit, & unde dictus? Haitho Armenius notatur. 8. Inquiritur quis scopus fuerit edificantium? Abydeni sententia rejecta. Thracum & Hiacovi Sinensium Imperatoris insania. 9. Josephi statuens voluisse se primos homines adversus aliud futurum diluvium vel incendium